

Ștefan OPREA

Cine vrea să numere stelele...

Premiera absolută a unui text dramatic e întotdeauna egală cu un eveniment teatral – cu atât mai mult atunci când dramaturgul este o personalitate excepțională a teatrului românesc și european, ca în cazul de față Ion Sava. Deși creator al regiei moderne la noi, deși a ridicat Teatrul Național din Iași (în anii 1930–1940) la cea mai înaltă cotă a artei spectacolului, deși au apărut cel puțin două volume masive: monografia Petru Comarnescu – *Ion Sava* (Ed. Meridiane, 1966) și, din opera lui teoretică, Ion Sava – *Teatralitatea teatrului* (Ed. Eminescu, 1969), personalitatea lui e încă prea puțin cunoscută chiar oamenilor de teatru. (În paranteză-și cu jenă spun că am auzit pe cineva din lumea teatrului confundându-l pe Ion Sava cu regretatul actor Costache Sava!)

Iată de ce socot recenta premieră de la Teatrul „Luceafărul” cu pantomima *Vreau să număr stelele*, un act cultural și reparatoriu după circa 60 de ani de la elaborarea textului. Ne rămâne speranța că exemplul va fi urmat și de alte scene, cu alte texte ale lui Ion Sava; așteaptă atenția regizorilor piesele scurte *A murit păpușa, Iov, Lada, Ușile, Triunghiul cu patru colțuri*, grotesca în trei acte *Președintele*.

Pantomima cu alegorii și simboluri *Vreau să număr stelele* a fost montată de regizorul Bogdan Ulmu în respectul absolut al textului în care a descoperit o frapantă actualitate; căci ce poate fi mai actual decât o „caricatură zoomorfă a unei societăți ce strivește poezia” (cum zice Mircea Ghițulescu)? În parc, unde

caută clipa de liniște și visare, omul creativ – trestia gânditoare – e agresat de tot felul de „animale” cu chip de om sau, mai bine zis, de oameni cu chip și comportament de animale: *Oaia taxatoare, Berbecul controlor, Maimuța dementă, Boul miliardar, Țapul gardian, Mopsul comisar, Pisica vicioasă* ș.a. Avalanșa de onomatopee și de gesturi grosolane strivește pur și simplu nevinovata aspirație a Poetului de a număra stelele. Cu excepția Poetului, toate personajele poartă măști alegorice (concepute de Sandu Maftei). Din acest punct de vedere, Bogdan Ulmu urmează procedeele atât de dragi lui Ion Sava și atât de ingenios folosite. Să ne amintim ce spunea el despre mască, răspunzând unor acuzații: „Masca deservește actorul? Îi reduce posibilitățile de expresie și îi distruge efortul? Noi nu credem așa ceva, dimpotrivă. Masca stimulează, amplifică... dar nu acoperă nici o insuficiență. Masca obligă la o mare cunoaștere a meseriei de actor, la promptitudine și la corectări scenice. Masca nu poate fi purtată decât de mari actori. Ea înăbușă, în mod necruțător, mediocritățile. Masca absoarbe, transformă și exprimă sufletul actorului, așa cum un instrument muzical ar absorbi, transforma și exprima spiritualitatea unui muzician. Masca este un instrument teatral”.

Actorii Teatrului „Luceafărul” și-au însușit aceste opinii și, urmându-l cu convingere pe Bogdan Ulmu în acest demers (în bună măsură experimental), au realizat un spectacol alert, plăcut, cu valori artistice deosebite și cu sonorități insolite

în care muzica se luptă cu zgomotele live. În mișcare, în gestică am așteptat mai mult specific de pantomimă. În general însă, așa cum și-a propus, regizorul a reușit să edifice un spectacol (pentru toate vârstele) care evidențiază importanța *visului*, a *poeziei* într-o lume în care pragmatismul, grobianismul, violența sunt pericole reale. „Toată lumea se uită pe cer – zice regizorul în caietul de sală, precizându-și mesajul –, dar numai artistul vede stelele. Cei din jur, firește, nu i-o vor ierta“.

Interpreții se achită foarte onorabil de roluri, fiecare găsind pentru personajul său ce-ul caracteristic necesar. Emanuel Florentin îi conferă Poetului sensibilitate, discreție a comportamentului,

credibilitatea aspirației spre absolut, dar și vulnerabilitatea visătorului în fața elementarității și agresivității. Remarcabile schițe caracteriologice izbutesc Gabriela Andrei (*Pisica vicioasă*), Liliana Mavriș-Vârlan (*Măgarul*), Carmen Vârgă (*Mopsul comisar*) și Ionela Arvinte (*Maimuța dementă*).

Cine vrea să învețe a număra stelele de pe cer să vadă acest spectacol!

Teatrul pentru copii și tineret „Luceafărul” din Iași – Vreau să număr stelele de Ion Sava. Regia: Bogdan Ulmu. Măști: Sandu Maței. Ilustrația muzicală: Gigi Șfaițer. Distribuția: Emanuel Florentin, Liliana Mavriș-Vârlan, Gabriela Andrei, Nina Dimitriu-Ulmu, Gigi Șfaițer, Cristian Gheorghiu, Ionela Arvinte, Carmen Vârgă, Andreea Crișan. Data premierei: 28 octombrie 2001.

Premieră absolută

Din cele șase premiere cât și-a propus pentru actuala stagiune, Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani a prezentat *Noaptea asta nu câștigă nimeni* de Mircea Radu Iacoban. Scrisă nervos și simplu, cu miză pronunțat actuală, piesa se adresează direct, fără alambicări moderniste (sau post...), unui public deschis spre realitatea imediată, cotidiană, în care se petrec drame discrete, mocnite sau se desfășoară tablouri de viață spectaculoase, străbătute de fior tragic.

Acțiunea piesei lui M.R. Iacoban se petrece pe peronul unei gări din România – o gară obișnuită, posomorâtă, în care trenurile întârzie sau nu mai vin deloc, iar pasagerii, de toată mâna, foiesc încolo și înapoi, dezvăluindu-și treptat firea, caracterele și mai ales micile drame. Pentru toți, „centrul universului” este biroul

de informații și funcționara *Lena*, femeia cu ochi frumoși și cu probleme „cât cuprinde”, atât la serviciu, cât și acasă. La serviciu trebuie să suporte capriciile călătorilor, insistențele sentimentale ale șefului de gară și ale unui dandy de ocazie, iar acasă să aibă grijă de o fiică aflată la vârsta critică și care îi consumă anticoncepționalele puse de-o parte pentru ea însăși; peste toate, soțul, marinar, se află undeva la capătul lumii, pe un vapor arestat în nu știu ce port (ca toate vapoarele românești, câte mai sunt!). Probleme, probleme, probleme... Iar ea, frumoasa și însingurata funcționară ceferistă, trebuie să le facă față, ba chiar să fie bine dispusă, atentă, politicoasă etc. Abilitatea dramaturgului – care știe să îmbine observația amănunțită a faptului de viață particular, aparent banal, cu liniile principale ale contextului social general –